

STATUSBESKRIVELSE FOR NVIL-PROJEKTET: 'UDVIKLING AF SPROGVURDERINGSVÆRKTØJER'

Projektet er tæt tilknyttet en satsning, som Center for Børnesprog og Mikro Værkstedet A/S har igangsat (kaldet Børn og Sprog) med henblik på udvikling af forskellige typer integrerede forsknings- og IT-baserede sprogscreenings-, vurderings- og interventions- og stimuleringsredskaber til børn i alderen 1-6 år.

I forbindelse med den del af satsningen, der er tilknyttet NVIL, er der i den forløbne periode blevet arbejdet på delprojektet: 'kvalificering af den tidlige indsats'. Projektet indeholder to dele: En afprøvning af et nyt instrument *Sproglig opfølgning op 3-års sprogvurderingen*¹ og en webbaseret evaluering af pædagogers og logopæders erfaring med *Sproglig opfølgning på 3-års sprogvurderingen* i praksis.

Instrumentet *Sproglig opfølgning op 3-års sprogvurderingen* er et analysemodul, der er udviklet på baggrund af *Tidlig sprogvurdering*. *Tidlig sprogvurdering* er en metode, der kan anvendes til vurdering af børns dansksproglige udvikling. Metoden er baseret på forældres viden om deres børns sprog, og den er baseret på den danske adaptation af den amerikanske forælder rapport *MacArthur-Bates Communicative Development Inventories*, i daglig tale kaldet CDI-forælder rapporter (Fenson et al., 1993). Forældrenes udfyldelse af *Tidlig sprogvurdering* danner baggrund for anvendelsen af *Sproglig opfølgning på 3-års sprogvurderingen*. *Sproglig opfølgning op 3-års sprogvurderingen* er målrettet dansktalende børn i alderen 3-4 år, og instrumentet har ikke tidligere været afprøvet i en klinisk population i dansk sammenhæng.

Formål: Afprøvning af det webbaserede instrument *Sproglig opfølgning op 3-års sprogvurderingen* og evaluering af *Sproglig opfølgning op 3-års sprogvurderingen*.

1. Formålet med afprøvningens ene del er at undersøge, om *Sproglig opfølgning op 3-års sprogvurderingen* kan anvendes til en klinisk population. Afprøvningen skal bidrage med viden om, hvorvidt scores, baseret på en population af børn med sproglige vanskeligheder, resulterer i en fordeling, der muliggør identificering af vanskeligheder inden for specifikke sproglige dimensioner. Data bliver automatisk indsamlet vha. webbaseret database.
2. Formålet med afprøvningens anden del er at undersøge, hvor godt materialet fungerer som grundlag for planlægning af den videre pædagogiske og/eller logopædiske opfølgning, og som grundlag for samarbejdet med forældre og dagtilbudspersonale omkring barnets sprogudvikling. Forældre, pædagoger og logopæder er derfor blevet tilbudt at evaluere instrumentet i afprøvningsperioden. Evalueringen foregår ved udfyldelse af spørgeskemaer. Der er udarbejdet fem spørgeskemaer til brug for evaluering. Et spørgeskema til forældre, to spørgeskemaer til pædagoger og to spørgeskemaer til logopæder. De to spørgeskemaer til pædagoger og logopæder danner baggrund for, at faggrupperne kan evaluere instrumentet dels på baggrund af deres erfaringer med et enkelt barn dels på baggrund af deres samlede erfaringer efter længere tids brug. Alle spørgeskemaer er webbaserede.

Baggrund: Center for Børnesprog har lavet tre store studier baseret på *Tidlig sprogvurdering* (Bleses et al., 2008a; Bleses, Vach, Wehberg, Kristensen, & Madsen, 2007). Disse studier udgør det forskningsmæssige fundament for det nye instrument *Sproglig opfølgning op 3-års sprogvurderingen*, der afprøves i denne undersøgelse. Bag udviklingen af det nye instrument står Børn & Sprog, der er et fælles projekt, som Center for Børnesprog, Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet A/S står bag. *Tidlig sprogvurdering* består af to

---

¹ Instrumentet er i tidligere projektbeskrivelse benævnt E-CDI. Navneændringen er bl.a. fortaget af formidlingsmæssige årsager.

forældrerapporter, *Ord og gestikulation*, der er rettet mod børn i alderen 8-20 måneder og *Ord og sætninger*, der er rettet mod børn i alderen 20-36 måneder. *Ord og gestikulation* vedrører den tidlige forståelse, gestikulationer samt forståelse og produktion af 410 udvalgte ord. *Ord og sætninger* vedrører produktion af 725 ord samt tidlig grammatisk udvikling og sætningskompleksitet. Rapporterne er udformet som checklister, hvor forældre skal markere, hvilke ord, deres barn forstår og/eller siger, ligesom de skal markere deres barns brug af grammatiske markører og notere deres sætningsudvikling. De danske studier baseret på *Tidlig sprogvurdering* har bidraget med værdifuld viden om danske børns tidlige sprogtilegnelse. Det er helt afgørende, bl.a. for udviklingen af nye logopædiske instrumenter, at vi nu har et normeringsstudie af danske børns ordforråd (størrelse og udvikling) og af niveauet for grammatiske bøjningsformer og af den typiske sætningsstruktur baseret på mere end 6.000 danske børn.

Den nationale sprogscreening af treårige børn er udviklet således, at alle børn vil blive indplaceret i én af tre indsatsgrupper (Bleses, Jørgensen, Vach, & Østerholdt Jensen, 2008; Bleses, Vach, Jørgensen, & Worm, (submitted)). I tilfælde, hvor et barn bliver indplaceret i 'fokuseret indsats' eller i 'særlig indsats' kan pædagoger og/eller logopæder bede forældrene om at udfylde *Tidlig sprogvurdering*. Når forældre har udfyldt *Tidlig sprogvurdering* får pædagoger og/eller logopæder automatisk adgang til nuancerede analyser af barnets ordforrådscore. De detaljerede oplysninger om barnets sprog kan efterfølgende bruges som udgangspunkt for planlægningen af den pædagogiske og/eller logopædiske opfølgning.

Sproglig opfølgning på 3-års sprogvurderingen: *Sproglig opfølgning på 3-års sprogvurderingen* taler direkte sammen med *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* og udvider resultatet fra sprogvurderingen. Instrumentet bidrager således med mere nuancerede analyser af barnets ordforråd. Instrumentet er udelukkende baseret på forældrerapportering, og det betyder, at det kan bruges flere gange. Det bliver dermed muligt at følge barnets sproglige udvikling efter en periode med ekstra sproglig opmærksomhed.

Analyserne giver både viden om barnets tilegnelse af ord, inddelt på baggrund af ordklasse, fx verber og adjektiver, men også om barnets tilegnelse af ord, inddelt på baggrund af fonologiske, semantiske og grammatiske karakteristika. De fonologiske, semantiske og grammatiske kategorier er udviklet på baggrund af lingvistiske og psykolingvistiske teorier om børns sprogtilegnelse. Et eksempel på en semantisk kategori er kategorien *Sociale ord*, der ifølge Michael Tomasello er kendetegnet ved en tidlig tilegnelse (Tomasello, 2003). *Resultaterne fra Sproglig opfølgning på 3-års sprogvurderingen* er inddelt i syv hovedkategorier, der består af resultater fra i alt 32 kategorier (læs mere her: <http://www.CfB/dk/Sprogligopfoelgningpaa3-aarssprogvurderingen.pdf>)

Sproglig opfølgning på 3-års sprogvurderingen er normeret på 3.714 dansktalende børn i alderen 16-36 måneder. Normerne er tilgængelig via det elektroniske design, og kan let formidles både grafisk og numerisk. Dette betyder, at fx en logopæd kan vælge at få informationer fra relevante kategorier i tabelform til eget brug, mens en graf kan vælges, når logopæden skal formidle et resultat til forældrene. Instrumentet bidrager med mere omfattende og mere nuanceret viden om børns ordforråd end eksisterende ordforrådsinstrumenter (Slott, Vach, & Bleses, 2008), ligesom det elektroniske design gør instrumentet meget fleksibelt.

Afprøvningen:

Deltagelse i afprøvning af instrumentet er annonceret via nyhedsbreve fra Center for Børnesprog og Nationalt Videncenter for Læsning samt ved direkte kontakt til kommuner, der har købt managementsystemet Sprogvurdering.dk.

I forbindelse med afprøvningen er der oprettet en hjemmeside <http://cdi.sprogvurdering.dk/info/kommune>, der indeholder information om instrumentet, metoden og projektet.

Afprøvningen startede foråret 2009, og afsluttet ved årsskiftet 2009/2010. Projektet vil blive afsluttet med en rapport om afprøvningsresultater.

Referencer

- Bleses, D., Jørgensen, R. N., Vach, W., & Østerholdt Jensen, K. (2008). Beskrivelse af proceduren omkring udvikling af "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige". Sprogvurderingsmateriale udviklet for Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, 2007. *Center for Child Language e-prints*, 8, .
- Bleses, D., Vach, W., Jørgensen, R. N., & Worm, T. ((submitted)). Population language screening in Denmark: The development of a new parent and day care administrated screening instrument. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*.
- Bleses, D., Vach, W., Slott, M., Wehberg, S., Thomsen, P., Madsen, T., et al. (2008a). The Danish Communicative Development Inventories: validity and main developmental trends. *Journal of Child Language*, 35, 651-669.
- Bleses, D., Vach, W., Wehberg, S., Kristensen, K. F., & Madsen, T. O. (2007). *Tidlig kommunikativ udvikling: Et værktøj til beskrivelse af sprogtilegnelse baseret på CDI forælder rapport-undersøgelser af danske normalthørende og hørehæmmede børn*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Fenson, L., Dale, P., Reznick, J. S., Thal, D., Bates, E., Hartung, J., et al. (1993). *The MacArthur Communicative Development Inventories: User's Guide and Technical Manual*. San Diego: Singurlar Publishing Group, San Diego.
- Slott, M., Vach, W., & Bleses, D. (2008). Evaluation of methods used to assess language development of 3-4-year-old Danish children. *Logopedics Phoniatics Vocology*, 33(4), 190-207.
- Tomasello, M. (2003). *Constructing a Language. A Usage-Based Theory of Language Acquisition*: Harvard University Press.